

ПОЕТИЧНІ ОБРАЗИ ТИШІ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ: КОНТРАСТИВНІ АСПЕКТИ

Куліш В.С.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. І.К. Кобякова

Образ як форма мислення та засіб пізнання складається задовго до появи художнього образу, становлення якого пов'язане з розвитком художньої свідомості (Г.Д. Гачев, С.Н. Бройтман, О.С. Киченко, А.А. Пелипенко, І.Г. Яковенко). Образне мислення, зумовлено здатністю людини співвідносити предмети та явища навколишньої дійсності, являти один предмет крізь призму іншого (Дж.А. Миллер, Н.Д. Арутюнова, В.Н. Вовк, М.Л. Гаспаров, Lakoff, Johnson), розвивається у тісній взаємодії з еволюцією художньої свідомості і поетичного мислення.

Американська поезія XIX-XX століття характеризується підвищеним інтересом до проблем війни та миру, суспільної гармонії, балансу. У творах чітко простежується оптимізм і віра у краще майбутнє.

Мовчання як універсальне невербальне явище корелює з вербальними маркерами. Л. Шварц, у своєму дослідженні "Exploring Silence" наголошує, що ключовим моментом в осмисленні феномена silence є функціонування та розуміння тиші. Науковець виділяє пусте (empty) та наповнене (full) мовчання[4]. Ф. Бок, в статті "Silence in Elizabethan Culture" виділяє три типи культурологічної особливості англійського народу: 1) "mere quiet" of nature and death (абсолютна тиша, пов'язана з природою та смертю); 2) the functional silence (функціональне мовчання); 3) the expressive silence (експресивне мовчання, яке пов'язане з внутрішніми переживаннями та емоційним станом) [3].

Маркери мовчання в англійському поетичному дискурсі XIX-XX століття представлені вербалізаторами типу, англ.: *peace, lull, stop, suppress, stillness, muteness, hush, stifle, muffle, muzzle, death, decease, dissolution, last sleep, rest, passing*, що корелюють з таким тематичними рядами:

1) миру, спокою, відсутності війни (*peace, lull, stop, suppress*). Напр.: англ.: *And in silence all the warriors / Broke the red stone of the quarry, / Smoothed and formed it into Peace Pipes / Broke the long reeds by the river* (2: 92), рос.: *И в молчанье все народы / Трубки сделали из камня, / Тростников для них нарвали, / Чубуки убрали в перья / И пустились в путь обратный — / В ту минуту, как завеса...* (2: 93)

В даному прикладі маркер "silence", передається "молчанием народа", що підтверджує його приналежність до данного тематичного ряду.

2) душевного спокою, природної тиші (*stillness, muteness, hush, stifle, muffle, muzzle, quiet*). Напр.: англ.: *Such songs have power to quiet / The restless pulse of care, / And come like the benediction / That follows after prayer* (2: 104), рос.: *Поэт же и днем за работой, / И ночью в тревожной тиши, / Всем сердцем бы музыку слушал / Из чутких потемок души...* (2: 105)

Порівнюючи оригінал з перекладом, спостерігаємо, що вербалізатор "to quiet" (*verb*), передається в перекладі - "тревожная тишь" (*ім.*), який також експресивний та наділений змістом.

3) смерті, загробного життя (*death, decease, dissolution, last sleep, rest, passing*). Напр.: англ.: *Save his own dashings – yet the dead are there:*

/ And millions in those solitudes, since first / The fight of years began, have laid them down / In there last sleep – the dead reign there alone. / So shalt thou rest, and what they withdraw / In silence from the living, and no friend / Take note of thy departure? (2: 72), рос.: *Мильоны там легли со дня создания! / В пустынях тех царят они одни! / Там будешь ты покоиться... / Пускай людьми конец твой будет не замечен / И не почтит тебя слезою друг; / Но все они твою судьбу разделят. / Кто весел, тот тебя проводит шуткой, / Кто удручен заботой тяжкой, мимо / Пройдет угрюм. За призраками оба / Всю жизнь они гоняются; когда же / Придет пора — покинут смех и труд, / И близ тебя усталые склонятся...* (2: 73)

Останній приклад характеризується відсутністю в перекладі вербалізатора "silence", але це не заважає нам віднести його до цього тематичного блоку, так як оцінка, емоція та експресія створюють неповторну контекстуальну єдність, яка допомагає зрозуміти задум автора.

В ендозоні поетичних образів тиші, співвідношення слова та поетичного образу має дуже складний характер. Головною семантизуючою одиницею мовчання або тиші виступає сема *silence*, яка представлена в поезії монолексемно або полілексемно. Маркери тиші характеризуються широким понятійним спектром, ця різноманітність асоціацій об'єктивується поліаспектністю феномена мовчання, його гетерогенним модусом.

ЛИТЕРАТУРА

1. Белсхова Л. І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії). – Херсон : Айлан, 2002. – 368с.

2. Джимбинова С. Б. Американская поэзия в русских переводах XIX-XX века. – Москва : Радуга, 1983. – 667с.

3. Tannen D. Perspectives on Silence. – Norwood: Ablex Publishing Corporation, 1995. – 249р.

4. Shwartz L. Exploring Silence // Anatomies of Silence / Selected Papers. Second Hase. International conference on Anatomy of Silence of logos: Anatomies of Silence / Ed by Ann R Cocoullous and Maria Sifianon. – Attents: University of Attents. – 1998. – 269р.

Матеріали IV Міжнародного науково-практичного семінару "Актуальні проблеми романо-германської філології" / Укл.: О. М. Белих, О. М. Галапчук-Тарнавська, Г. М. Цимбалюк. - Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. - с. 174-177